ROK X

# WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 24

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 GRUDNIA 1935 ROKU

## MOŚCICE I CHORZÓW W R. 1934/35

Ogłoszone zostało drukiem sprawozdanie za r. 1934/35 (od lipca do lipca) Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie.

W roku sprawozdawczym wyprodukowano:

w zakresie produktów nawozowych —

| | | |
|---|---|---|
| azotniaku | 32.208 | tonn |
| siarczanu amonu | 31.610 | „ |
| wapnamonu | 3.347 | „ |
| saletrzaku | 7.792 | „ |
| nitrofosu | 901 | „ |
| saletry wapniowej | 35.612 | „ |
| saletry sodowej roln. | 3.163 | „ |
| supertomasyny 30% | 11.246 | „ |
| „ 16% | 11.640 | „ |

Spośród produktów o zastosowaniu przemysłowem wymienić należy:

| | | |
|---|---|---|
| karbid (bez części produkcji, zużytej do przeróbki na azotniak) | 6.130 | tonn |
| azotan amonowy | 2.735 | „ |
| saletra sodowa przemysłowa | 2.225 | „ |
| salmjak rafinowany | 1.202 | „ |
| wapno chlorowe | 1.798 | „ |
| soda kaustyczna | 1.984 | „ |

Ponadto, Zjednoczone Fabryki wytwarzają jeszcze następujące produkty o zastosowaniu przemysłowem: kwas azotowy, saletra potasowa, węglan amonu, azotyn sodowy, „Herbatox", kwas solny, tlen, oraz różne produkty azotowe i chlorowe.

W przeliczeniu na azot związany produkcja wyniosła w związkach nawozowych 20.683 tonny $N_2$, w produktach przemysłowych — 2.715 $N_2$. W przeliczeniu na kwas fosforowy produkcja w superfomasynie wyniosła 4.936 tonn $P_2O_5$.

Przyjmując za 100 wytwórczość w r. 1933/34, produkcja za r. 1934/35 wyniosła:

| | | |
|---|---|---|
| nawozów azotowych | 101,5 | tonn |
| produktów przemysłowych azotowych | 107,3 | „ |
| supertomasyny | 157 | „ |
| karbidu (na sprzedaż) | 190 | „ |

Liczba zatrudnionych robotników utrzymała się na poziomie poprzedniego roku, wynosząc w Mościcach powyżej 1.500, w Chorzowie — 1.600 robotników.

Zbyt nawozów azotowych nie doznał polepszenia, a nawet wynik całego roku wypadł nieco gorzej niż poprzedniego. Wzrosła natomiast sprzedaż chorzowskiej supertomasyny. W ogólnym rezultacie r. 1934/35 wykazał spadek sprzedaży w dziale nawozowym ilościowo o 6%, wartościowo — o 16%, wobec dalszej zniżki cen nawozów sztucznych. Wzrosła natomiast sprzedaż zarówno ilościowa jak wartościowa produktów przemysłowych o 18% w ilości, o 12% w wartości.

Bilans na dzień 30 czerwca 1935 zamyka się sumą przekraczającą 161 miljonów złotych, przyczem wykazany został zysk 460 tysięcy złotych, po potrąceniu amortyzacji według pełnej skali statutowej, z wyjątkiem maszyn i narzędzi, do których zastosowano 75% przepisanej skali amortyzacyjnej.

Sprawozdanie zaopatrzone jest w kilka interesujących wykresów, wskazujących wzrost zysku brutto, wzrost wytwórczości oraz wzrost sprzedaży produktów, z wyjątkiem nawozów azotowych.

Osiągnięte wyniki — uwzględniając wyjątkowo ciężkie warunki rynkowe i niski stopień zatrudnienia fabryk — sprawozdanie ocenia pozytywnie.

## Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU

W okresie od dn. 1 do 15 grudnia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się obok innych w szczególności następującemi sprawami:

Opracował i złożył szczegółowe wnioski w zakresie rewizji taryf kolejowych — w odniesieniu zarówno do surowców, wyrobów gotowych, jak wreszcie towarów eksportowanych.

Zaopinjował i przedstawił odpowiednim czynnikom wnioski w zakresie żądań celnych, i kontyngentowych, wysuniętych przez Belgję i Holandję w związku z rewizją umów handlowych polsko-belgijskiej i polsko-holenderskiej.

Zbadał na terenie urzędowym możliwości przywozu łojów nieskażonych, w szczególności na potrzeby fabryk mydeł tualetowych.

Złożył szczegółowo uzasadnione wnioski w sprawie konieczności całkowitego zaspokojenia zapotrzebowania na niezbędne surowce w przemyśle oleinowym i stearynowym.

Przedstawił wnioski i uzyskał uruchomienie dodatkowego kontyngentu na przywóz nasion rycynowych.

Zbadał i przedstawił — na życzenie Min. Przemysłu i Handlu — wnioski w sprawie udzielania zniżek celnych na sadze gazowe do użytku fabryk gumowych.

Złożył wnioski w sprawie taryfikacji i wprowadzenia zniżek celnych na szereg półproduktów organicznych.

Przez swych przedstawicieli wziął udział w następujących posiedzeniach: Rady Traktatowej, Rady Komunikacyjnej, Centralnej Komisji Przywozowej, Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, Związku Izb, Komitetu Polskiego Międzynarodowej Izby Handlowej i wielu innych, ponadto uczestniczył w naradach i konferencjach zwołanych z inicjatywy czynników urzędowych.

## NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Sp. Akc. „L. Spiess i Syn" przystąpiła do wyrobu kwasu metylocykloheksenylometylobarbiturowego. Sól sodowa tego kwasu została wypuszczona na rynek pod nazwą „Sennarcol-Natrium", celem stosowania dożylnego do narkozy ogólnej. Przybywa więc do zespołu produkowanych w Polsce preparatów chemiczno-farmaceutycznych nowy oryginalny produkt, którego brak odczuwano na rynku.

## INFORMACJE EKSPORTOWE

Związek Izb komunikuje, iż eksporterzy towarów polskich do Brazylji mają możność uzyskiwania swych należności w obrocie rozrachunkowym w związku z przywozem kawy i ziarna kakaowego z *Brazylji*. W obrocie tym stosowany jest stały kurs milrejsa 70 mlr. = 1 Ł ang., co stwarza dla eksportu polskiego preferencję analogiczną do tej, z jakiej korzysta eksport niemiecki przy stosowaniu t. zw. Verrechnungsmark.

Wszystkie tranzakcje eksportowe zaliczane do obrotu rozrachunkowego muszą być zatwierdzone przez Związek Izb.

*Holandja*. W przydzielaniu kontyngentów umownych w Holandji zostały wprowadzone następujące zmiany. Dotychczas kontyngenty umowne przydzielane były w granicach okresu skontyngentowania, a pozwolenia przywozu opiewały na okres kwartalny. Ponieważ okresy kwartałów kalendarzowych, na które opiewały pozwolenia, niezawsze pokrywały się z okresami skontyngentowania, istniały więc rozbieżności i kwestja kontroli wykorzystania kontyngentów była trudna. Poczynając od dn. 1. b. m., t. j. od początku IV kwartału r. b., umowne kontyngenty będą przydzielane kwartalnie, przyczem jako cały okres kontyngentowy brany będzie pod uwagę rok kalendarzowy. W ten sposób kontyngenty niewykorzystane w pierwszym kwartale będą przydzielane na drugi kwartał, a niewykorzystane w tych 2 kwartałach kontyngenty będą przydzielane na III kwartał i t. d., a kontyngenty niewykorzystane do dnia 31 grudnia każdego roku zostaną unieważnione.

Państwowy Instytut Eksportowy, w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, wyjaśnia, że eksporterzy, wysyłający zagranicę próby towarów, które przy powrotnym przywozie podlegałyby cłu przywozowemu, ze względu na rodzaj lub wymiary prób, powinni poddawać próby takie przy wywozie odprawie warunkowej w myśl § 78 przepisów wykonawczych do prawa celnego (Dz. U. R. P. Nr. 90 z 1934 r. poz. 820).

Odprawiające próby warunkowo w wywozie, eksporterzy zabezpieczają sobie możliwość zwolnienia ich od cła i zakazów przywozu na wypadek, gdyby następnie zostały zwrócone z zagranicy. W ten sposób odpadną wszelkie trudności, na które eksporterzy skarżą się obecnie.

Państwowy Instytut Eksportowy wyjaśnia, iż formalności celnych w urzędach celnych polskich dokonywać można nietylko za pośrednictwem agencyj celnych P. K. P., lecz również za pośrednictwem tych firm, które otrzymały na to koncesję Ministerstwa Skarbu.

Wobec tego, że eksporterów polskich do krajów zamorskich mogą szczególnie interesować tego rodzaju firmy, mające prawo załatwiać formalności celne w urzędach celnych w Gdyni, Państwowy Instytut Eksportowy komunikuje, że posiada u siebie wykaz takich firm, jak również udzielić może zainteresowanym odnośnych informacyj.

Biuro Radcy Handlowego Ambasady Brytyjskiej komunikuje, że z krajów europejskich często wysyłane zostają do Australji katalogi, plakaty i inne materjały reklamowe bez uprzedniego załatwienia przypadających od tego rodzaju artykułów opłat celnych. Wobec tego opłaty te ściągane są od adresata, co rzecz oczywista, jest niepożądane.

Ambasada Brytyjska wyraża życzenie, aby powyższe zostało podane do wiadomości firm i osób, wysyłających materjały reklamowe do Australji.

## KRONIKA

Dnia 18 listopada, pod przewodnictwem prof. J. Zawadzkiego, odbyło się kolejne posiedzenie Komisji produkcji nowych artykułów chemicznych. Oprócz spraw bieżących — przedmiotem rozważań był projekt wydawnictwa książkowego „Źródła produkcji chemicznej w Polsce". Wydawnictwo ma się ukazać w 1936 r.

Dnia 3 grudnia r. b. w Ministerstwie Przem. i Handlu odbyło się doroczne posiedzenie Pol. Kom. Normalizacyjnego. Wśród zatwierdzonych i zakwalifikowanych do druku norm — należy wymienić następujące, opracowane przez Komisję Technologji Chemicznej:

| | |
|---|---|
| C—606 | Minja ołowiana |
| C—607 | Biel barytowa |
| C—608 | Ochra |
| C—609 | Czerwień żelazowa |
| C—610 | Biel szpatowo-cynkowa. |

Dn. 5 grudnia r. b. dbyło się posiedzenie odczytowe Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego — w wielkiem audytorjum chemicznem Politechniki Warszawskiej. Wszechstronnie opracowany odczyt o sztucznych włóknach wygłosił p. Inż. Feliks Wiślicki — przed bardzo licznie zgromadzonem audytorjum. Prelegent omówił zarówno część technologiczną procesu wytwarzania sztucznych włókien, jak stronę gospodarczą zagadnienia. Obszerniejsze streszczenie odczytu zamieścimy w jednym z najbliższych numerów „Wiadomości".

Dn. 9 grudnia r. b. odbyło się pod przewodnictwem Pana Ministra Butkiewicza kolejne posiedzenie Państwowej Rady Komunikacyjnej, na którem wysłuchano sprawozdań z czynności Komitetów: nowobudujących się kolei, taryfowego, eksploatacji kolei żelaznych, publicznych dróg kołowych, dróg wodnych, oraz koordynacyjnego. Dokonano też wyboru przewodniczącego Komitetu Taryfowego — w osobie p. Dr. Witolda Babińskiego.

Dn. 12 b. m. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego. Zarząd zapoznał się z bieżącym stanem spraw traktatowych, zaakceptował posunięcia Dyrekcji Związku w zakresie rewizji taryf kolejowych, wreszcie zbadał stan finansów Związku. Postanowiono wyasygnować Państwowej Szkole Chemiczno-Przemysłowej w Warszawie subsydjum na zakup oziębiarki.

Ogólne zapotrzebowanie siarki w Niemczech w 1934 r. wyniosło 51.290 t. Było ono pokryte w 54% krajową produkcją.

Otrzymano w 1934 r. siarki: z rud siarkowych 29 t, ze szpatu ciężkiego 4.500 t, z mas służących do czyszczenia gazu 11.000 t, z gazów przy gazowaniu węgla 3.000 t, z gazu koksowniczego 480 t, z gazu przy gazowaniu węgla brunatnego 9.000 t.

Przypominamy, że XV Targi Poznańskie odbędą się w r. 1936 w okresie od dn. 26 kwietnia do 3 maja. Zgłoszenia na Targi przyjmuje Zarząd Targów w Poznaniu, ul. Marszałka Focha 18, przyczem zgłoszenia udziału przed dn. 1 stycznia 1936 będą uprzywilejowane w stosunku do późniejszych, drogą stosowania specjalnego rabatu od wyznaczonych cen — w wysokości 10%. Zachęcamy członków Związku Przemysłu Chemicznego do wzięcia udziału w XV Targach Poznańskich, które zapowiadają się jako największe z dotychczasowych i przy udziale wielu bardzo wystawców zagranicznych.

Po likwidacji zasłużonej księgarni „Kasper Wojnar" pozostały na składzie u właściciela tej księgarni, p. K. Wojnara (Warszawa, Wspólna 49) egzemplarze 2-ch poważnych dzieł w zakresie chemji. Są to mianowicie: „Zasady chemji nieorganicznej" Wilhelma Ostwalda w tłumaczeniu i uzupełnieniach Dr. Inż. Prota, oraz „Chemja organiczna" Opolskiego, w drugiem wydaniu opracowanem i uzupełnionem przez profesorów Klinga i Leśniańskiego. Książki te wydawca likwiduje obecnie po niższych cenach, mianowicie zł. 30 zamiast zł. 50 za dzieło Ostwalda i zł. 20 zamiast zł. 28 za dzieło Opolskiego — w egzemplarzach nieoprawnych.

Min. Przemysłu i Handlu donosi, że z dn. 1 maja 1936 pozwolenia na przywóz towarów pochodzących z Hondurasu, Nikaragua, Panamy, San Domingo, Kuby, Wenezueli i Ekwadoru będą ważne tylko po przedłożeniu świadectwa pochodzenia, wystawionego w kraju pochodzenia towaru.

Państwowa Szkoła Chemiczno-Przemysłowa w Warszawie podaje do naszej wiadomości, iż jest w posiadaniu pierwszorzędnych sił spośród absolwentów Szkoły, kwalifikujących się do objęcia stanowisk techników w różnych dziedzinach przemysłu chemicznego, w tem również produkcji gumowej.

Stowarzyszenie Przedstawicieli Handlowych w Warszawie (Królewska 16) zwraca naszą uwagę na działalność Stowarzyszenia w zakresie wskazywania odpowiedzialnych przedstawicieli handlowych.

Wydany został Rocznik Polskiego Przemysłu i Handlu na r. 1936. Zwracamy uwagę na to kolejne wydanie bardzo pożytecznego i doskonale ułożonego zestawienia, obejmującego całokształt działających w Polsce firm przemysłowych i handlowych.

## ECHA

* W związku z powołaniem p. Prof. Dr. Wojciecha Świętosławskiego przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej na stanowisko Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Związek Przemysłu Chemicznego wysłał do Pana Ministra Świętosławskiego telegram następującej treści:

„Składając Panu Profesorowi serdeczne życzenia w chwili objęcia teki Ministra, wyrażamy szczerą radość iż ster oświaty w Polsce spoczął w rękach tak doświadczonego działacza i znakomitego uczonego".

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ DOMU HANDLOWEGO B. NEUFELD, WARSZAWA. Leszno 54.

| | Cena w zł. za 100 kg. |
|---|---|
| Aceton | 400.— |
| Ałun chromowy | 75.— |
| Ałun krystaliczny | 38.— |
| Ałun mielony | 38.— |
| Antichlor kryst. | 41.— |
| Antimonium crud. w kawałkach | 130.— |
| Antimonium crud. w proszku | 180.— |
| Asfalt Gilsonit | 80.— |
| Azotan baru | 180.— |
| Boraks kryst. | 105.— |
| Boraks w proszku | 110.— |
| Boran manganu | 370.— |
| Braunsztyn | 80.— |
| Chlorek baru | 70.— |
| Chlorek cynku w proszku 98/100% | 100.— |
| Chlorek wapna | 41.— |
| Dwuchromian potasu | 200.— |
| Dwuchromian sodu | 165.— |
| Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62% | 45.— |
| Fenol | 330.— |
| Fosforan sodu trójzasadowy | 140.— |
| Fosfór czerwony | 650.— |
| Glejta angielska w proszku | 150.— |
| Glin metaliczny w proszku | 550.— |
| Grafit angielski w łuskach | 140. |
| Grafit angielski w proszku 95/97% | 150.— |
| Hydrosulfit | 300.— |
| Kalafonja | 65.— |
| Kamfora w taflach | 650.— |
| Kaolina w kaw. i w proszku | 14.— |
| Kreda chem. czysta | 52.— |
| Kwas chromowy w proszku 99½% | 550.— |
| Kwas szczawiowy | 165.— |
| Litopon 30% | 72.— |
| Minja ołowiana | 125.— |
| Nadmanganian potasu | 350.— |
| Naftalin w łuskach | 60.— |
| Nitrobenzol | 450.— |
| Octan kobaltu | 1100.— |
| Octan ołowiu | 190.— |
| Oleina | 190.— |
| Olej rycynowy med. | 250.— |
| Olej turecki 50% | 90.— |
| Pumeks w kawałkach | 60.— |
| Pumeks w proszku | 60.— |
| Salmjak mielony | 125.— |
| Salmjak w kaw. subl. | 235.— |
| Siarczan kobaltu | 800.— |
| Siarczan magnezu | 20.— |
| Siarczan miedzi | 55.— |
| Siarczan żelazowy | 19.— |
| Siarka mielona | 36.— |
| Siarka w laskach | 36.— |
| Talcum 000 | 19.— |
| Talcum 00000 | 26.— |
| Talcum 000000 | 29.— |
| Tanina 92% | 700.— |
| Tlenek kobaltu 76% | 2000.— |
| Węglan magnezu w cegiełkach | 210.— |
| Węglan magnezu w proszku | 150.— |
| Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów | 160.— |
| Ziemia okrzemkowa | 30.— |
| Żelazocjanek potasowy | 350.— |
| Żelazocjanek sodowy | 250.— |

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.



Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.